

azonosítói ötjegyű kódból állnak: az első három — a ténycsoportprofil sorszama, az utolsó kettő — a paraméter sorszama a ténycsoportprofilon belül. Formálisan tehát egy és ugyanazon berendezésfajta minden paraméterének van azonosítója.

A paraméterek meghatározása során minden ténycsoportprofil összetételét pontosították. Egy ténycsoportprofilon belül azonban csak azokat a berendezésfajtákat lehet egyesíteni, amelyek paramétereit a megnevezésük alapján teljesen egybeesnek. A ténycsoportprofilok létrehozása során a berendezések paramétereit differenciálhatók és rendszerezhetők. Rendszerezésen olyan paramétercsoport-kijelölést értenek, amely közös minden berendezésfajta. Így a paraméterek kétszintű rendszerezését határozták meg: a minden berendezéstípusra közöset és a rokon berendezésekre közöset. A hatékony rendszerezés lehetővé tette, hogy stabil azonosító rendszert hozzanak létre, amelyben az általános ismerveknek egységes numerikus megfelelőjük van, ami az információkeresést kényelmessé teszi, és segíti az információszolgáltatás különböző formáinak a kialakítását.

Az AIDOS programcsomag a paraméterek ténycsoportprofilon belüli felépítésének a következő sémáját teszi lehetővé:

- ◆ azok a paraméterek, amelyek egy és ugyanazon információs egyedre több értéket is felvehetnek (pl. tányéros koronák típusa — szétszedhető, nem szétszedhető, ugyanakkor sík, hullámos stb.);
- ◆ paraméterek, amelyek egy és ugyanazon egyedre csak egy értéket vesznek fel (pl. a tányér elhelyezkedése: vízszintes vagy ferde).

Olyan paramétercsoportokat is kialakítottak, amelyek csak numerikus értékeket vehetnek fel. A paraméterek megnevezésére gyakran a paraméterek rövidített megnevezéseit használják. Lehetséges azonban az egyes tények egyesítése is, és feltételes megnevezések bevezetése.

Az adatbevitel a rendszerbe gép előtti formátumról történik, az információkiadás pedig kártya-, illetve táblázatos formában valósul meg. A tényadatok kiadása mellett a rendszer közli a primer dokumentumok bibliográfiai leírását is, amelyekből az adatokat indexelték és a rendszerbe bevitték.

Állami automatizált berendezésregisztráló és információs rendszer

A berendezésekre vonatkozó információk szolgáltatására a Szovjetunióban létrehozták a *Berendezések Össz-szövetségi Információs Központját*.

Fő feladatai a következők:

- ◆ a gyártandó, a tervezett és a megszüntetett berendezések állami regisztrálása és számontartása,
- ◆ a legfontosabb berendezések műszaki színvonalának rendszeres elemzése és javaslatok előkészítése az *Állami Tudományos és Műszaki Bizottság* (GKNT) részére,
- ◆ információk előkészítése és az érdekelt vállalatok, intézmények információellátása a berendezések műszaki-gazdasági adatairól.

Egy sor minisztériummal és főhatósággal közösen a központ dolgozza ki és üzemelteti az állami berendezéskatasztert és információs rendszert, amely együttműködik a termékek műszaki színvonalát és a kibocsátott termékek minőségét ellenőrző automatizált alrendszerrel, az ágazati és a köztársasági automatizált vezetési és tudományos-műszaki információs rendszerekkel.

A berendezéseket nyilvántartó információs rendszer keretében a hazai és a külföldi berendezésekről faktografikus adatbankot építenek ki. Az adatbank sajátossága, hogy dinamikus, tartalma állandóan változik mind az adatok mennyiségét, mind szemantikai tartalmát tekintve. Ennek oka a gyártott berendezések nomenklatúrájának változásában, a modernizáció és a technika megújulásában rejlik. Az adatbank ágazatközi jellegű, koncepciójában igazodik az állami regisztrálási folyamat osztott jellegéhez.

A központban létrehozandó automatizált információs rendszer mind az irányító szervek, mind az érdekelt intézmények számára különböző típusú feladataik megoldásához fog információkat adni.

Műszakiszínvonal- és Termékminőség-értékelési Nemzetközi Automatizált Információs Rendszer

A Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszer (NTMIR) keretében folyik a vizsgálat, hogyan lehetne az NTMIR egyik alrendszerét, az *Ipari Katalógusok Nemzetközi Specializált Információs Rendszerét* (IK NSIR) átalakítani *Műszakiszínvonal- és Termékminőség-értékelési Nemzetközi Automatizált Információs Rendszerré* (MSZTÉ NAIR). Ebben folytatódna az ipari katalógusokról az információgyűjtés, a -feldolgozás és a -terjesztés, emellett azonban kialakítanának egy adatbankot a KGST keretében közösen létrehozandó technikáról, technológiákról és anyagokról, a Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ (NTMIK) műszaki programeszközei alapján. A következőkben összefoglaljuk a tervezett rendszerrel kapcsolatos elgondolásokat.

A rendszer fő céljai:

- ◆ operatív hozzáférés a KGST-tagországok által közösen létrehozandó technikák, technológiák és anyagok, valamint az ezeknek megfelelő (analog) technikák, technológiák és anyagok jellemzőit tartalmazó adatbázisokhoz, valamint a tudományos és műszaki haladás 2000-ig szóló komplex programja keretében folyó műszakiszínvonal-értékelési munkák eredményeit tartalmazó dokumentumállományhoz;
- ◆ széles körű tapasztalatcsere a műszaki színvonal elemzését szolgáló munkákról;
- ◆ együttműködés a nemzeti tudományos és műszaki információs rendszerek vonatkozó részeinek fejlesztésében, a műszaki színvonal elemzésének információs szolgáltatását végző információs rendszerek kompatibilitásának a biztosításában;
- ◆ a külföldi technika, technológiák és anyagok jellemzőiről folyó információgyűjtés, -feldolgozás és -terjesztés terén az indokolatlan kettőzések kiküszöbölésével a költségek csökkentése.

A rendszeren belül az ipari katalógusokról folyó információgyűjtésben, -feldolgozásban és -terjesztésben való együttműködés mellett megszervezi az együttműködést a közösen létrehozandó technikák, technológiák és anyagok adatbankjának kialakításában is. A tervek szerint kifejlesztik

- ◆ a komplex program keretében létrehozandó technika, technológiák és anyagok központi adatbankját, amelybe a műszaki színvonal értékelésében szükséges adatokat (jellemzőket) a komplex program problémáiban vezető szervek szolgáltatják az erre a célra kidolgozott regisztrációs kártyákon, feltüntetve az adatok forrását is;
- ◆ a KGST tagországi és nem tagországi olyan technikájának, technológiáinak és anyagainak a központi adatbankját, amelyek analógjai lehetnek a komplex program keretében kidolgozandó technikának, technológiáknak és anyagoknak. Az adatszolgáltatást a rendszer kijelölt nemzeti szervei végzik erre a célra kidolgozott információs kártyákon, részben az ipari katalógusok állományára, részben más információforrásokra — ezen belül az NTMIR több alrendszere információforrásaira — támaszkodva.

E két adatbank mellett létrehoznak egy dokumentumállományt a komplex program keretében közösen kifejlesztett technika, technológiák és anyagok műszaki színvonala értékelésére irányuló munkák eredményeiről, a komplex program problémáiban a vezető szervek inputja alapján.

Az MSZTÉ NAIR — kiegészítve az IK NSIR szolgáltatásait — a következő információszolgáltatásokat fogja nyújtani:

- ◆ párbeszédés információkeresés a rendszer adatbázisaiban az NTMIR-hálózat keretében,
- ◆ információk szolgáltatása a rendszer adatbázisából géppel olvasható vagy más hagyományos adathordozón,
- ◆ információszolgáltatás állandó és eseti kérésre (táblázatos formában is),
- ◆ dokumentummásolatok szolgáltatása a rendszer állománya alapján,
- ◆ a komplex program megvalósításához szükséges elemző kiadványok és prognózisok, amelyeket a problémák vezető szervei készítenek a rendszer információszolgáltatásai felhasználásával.

A felhasználók információszolgáltatását a tagországoknak a rendszerben részt vevő szervezetei (kijelölt nemzeti szervek) bonyolítják majd le.

A rendszer kiépítése több szakaszban valósul meg:

- ◆ az első szakaszban (1987–1988) az MSZTÉ NAIR megkezdi működését kísérleti üzemmódban egyes gépipari termékfajtákban; létrehozzák az ehhez szükséges adatbankot és dokumentumállományt és tökéletesítik az alkalmazott szoftver- és hardvereszközöket;
- ◆ a rendszer iparszerű üzemeltetése 1989-ben indul, miközben folyamatosan bővítik a kidolgozandó technika, technológiák és anyagok körét és az információszolgáltatás fajtáit.

A tagországok érdekeltségétől, a műszaki és egyéb feltételektől függően az MSZTÉ NAIR-ban az együttműködés úgy fejlődik majd, hogy a rendszer a KGST-tagországok valamennyi közösen előállított és kölcsönösen szállított termékére kiterjedjen.

Összeállította: Nagy Péter